Hva gjør verdensrommet så spennende?

USA er snart på vei ut i verdensrommet igjen. Lenge kjempet to land om å være først og best i rommet.

Romfartøyet Crew Dragon er snart på vei ut til verdensrommet. Om bord er astronautene Robert Behnken og Douglas Hurley.

Oppskytingen skulle skjedd onsdag kveld. Den ble utsatt på grunn av dårlig vær. Neste sjanse er lørdag. De stiller strengere krav til været når det er folk om bord.

Romfartsorganisasjonen NASA og selskapet SpaceX sender astronautene til ISS. Den internasjonale romstasjonen går i bane rundt jorden.

Det er ni år siden sist USA sendte folk til rommet selv. Nå skjer det.

– Mange har ventet lenge på denne dagen, sier Pål Brekke i en e-post til Klar Tale.

Han jobber ved Norsk Romsenter. De siste årene har Russland måttet hjelpe USA med å sende opp astronauter, sier han. USAs siste romferge ble skutt opp i 2011.

SpaceX sender mennesker for første gang. Gründeren Elon Musk startet selskapet for snart 20 år siden.

De har konkurrert mot Boeing om oppdraget. Boeing er kjent for å lage fly.

(Et) verdensrom – przestrzeń kosmiczna

Spennende – tutaj: ciekawy, interesujący

Å kjempe – walczyć (å kjempe – kjempet – har kjempet)

(Et) romfartøy – statek kosmiczny

Om bord – na pokładzie

(En) oppskyting – wystrzelenie

Å utsette – odłożyć, przełożyć (na później) (å utsette – utsatte – har utsatt)

Å stille krav – stawiać warunki (å stille – stilte – har stilt)

(En) bane – orbita

(En) romferge – prom kosmiczny

Å skyte opp – wystrzelić (å skyte – skøyt/skjøt – har skutt)

(En) gründer – założyciel, przedsiębiorca

(Et) oppdrag – zlecenie, misja

Crew Dragon som nå reiser til verdensrommet, hører til SpaceX. Begge selskapene har hatt som mål å sende astronauter til rommet.

Verdensrommet har alltid fascinert mennesker, sier Brekke.

– Kappløpet til månen var kanskje noe av det største som skjedde i forrige århundre, mener han.

Russland var tidligere en del av Sovjetunionen. Og Sovjetunionen og USA var rivaler. De ville selvsagt begge være først og best i verdensrommet. Russerne var lynraske. De sendte Jurij Gagarin ut i rommet 12. april 1961. Han ble historiens første menneske i verdensrommet. Ferden varte i 108 minutter i romfartøyet Vostok 1.

Sovjetunionen hadde allerede sjokkert USA. De lagde satellittene Sputnik. Den første ble skutt opp i verdensrommet i 1957. Den andre satellitten hadde med seg hunden Laika. Hunden døde i løpet av turen.

Nå måtte USA svare raskt. De ville ha en amerikaner ut i verdensrommet. USA skjøt opp Alan Bartlett Shepard. Senere kom John Glenn. Han ble sendt i bane rundt jorden i nesten fem timer.

Neste mål var å nå månen først. Verden fulgte spent med 20. juli 1969. Klokka var passert 21.00 på kvelden norsk tid da amerikanerne landet.

Å høre til – należeć do (å høre – hørte – har hørt)

(Et) mål – tutaj: cel

(Et) kappløp – wyścig

(En) måne – księżyc

(Et) århundre – wiek, stulecie

Sovjetunionen – Związek Radziecki

Selvsagt – oczywiście

Lynrask – błyskawiczny (szybki jak błyskawica)

(En) ferd – podróż, wyprawa, ekspedycja

Å vare – trwać (å vare – varte – har vart)

Utpå natta satte Neil Armstrong foten på månen.

Sovjetunionen var ikke først, men de ga seg ikke. De lagde en romstasjon som skulle gå i bane rundt jorden. Der skulle astronauter bo. USA skaffet senere sin egen romstasjon. Den var mye større.

Sovjetunionen ble oppløst i 1991. Siden tenkte USA og Russland at det var best å samarbeide i verdensrommet.

Byggingen av romstasjonen ISS startet i 1998. Det er viktig for flere land å være til stede i rommet. Både med mennesker og med satellitter, ifølge Brekke ved Norsk Romsenter.

Satellitter brukes blant annet til overvåkning og kommunikasjon. Vi er avhengige av at disse virker, også i Norge, sier Brekke. Landene driver også med forskning i verdensrommet.

– Astronauter i rommet er en god forberedelse for ferder til månen og Mars i framtiden, sier han.

USA og Russland er fremdeles blant de store rom-landene, sier Brekke. Men nå er flere blitt interessert i verdensrommet, som Kina, Japan, India og den europeiske organisasjonen ESA.

Jeżeli spodobała Ci się Norweska Prasówka,

wypróbuj indywidualny kurs języka norweskiego!

Å gi seg – poddać się (å gi – ga(v) – har gitt)

Å skaffe – zdobyć, pozyskać (å skaffe – skaffet – har skaffet)

Å oppløse – tutaj: rozwiązać (å oppløse – oppløste – har oppløst)

(En) overvåkning – monitorowanie

Å være avhengig av – być zależnym od; być uzależnionym od (å være – var– har vært)

Å virke – tutaj: działać (å virke – virket – har virket)

Å drive med noe – zajmować się czymś (å drive – drev – har drevet)

(En) forskning – badanie

(En) forberedelse – przygotowanie

Artikkelen «Hva gjør verdensrommet så spennende?» av Karin Fløio ble hentet fra klartale.no: https://www.klartale.no/tema/hva-gjor-verdensrommet-sa-spennende-1.1721007 (tilgangsdato: 02.06.2020)